

Commissie Strategische Opgaven 15 september 2023

Vragen Wouter Versluijs (D66) over Brief GS van 11 juli 2023 over gebiedsprogramma 1.0 NPLG - 358218, agendapunt 4

Vragen Commissie Strategische Opgaven	Antwoorden
<p>Algemeen</p> <p>1. Is er onderzocht welke impact PFAS of andere ZZS hebben op het behalen van de natuurdoelstellingen?</p>	<p>Nee, dit is niet onderzocht.</p>
<p>2. Waarom is de Hedwige alleen een Natura2000 gebied onder de Habitatrictlijn?</p>	<p>De Hedwige polder is inderdaad alleen nog maar aangemeld in Brussel als Habitatrictlijn gebied. Momenteel wordt door LNV een Wijzigingsbesluit voor de Westerschelde voorbereid waardoor de Hedwige en ook Perkpolder onderdeel gaan worden van het Natura 2000-gebied Westerschelde en Saeftinghe op grond van Habitatrictlijn (de definitieve Aanwijzing). Verder wordt er gewerkt aan de onderbouwing om de Hedwige ook op grond van de Vogelrichtlijn aan te wijzen.</p>
<p>3. Is er ongeveer bekend hoeveel exoten ganzen er in MvW, KvS bevinden? Is er ongeveer bekend hoeveel ganzen er in MvW en KvS bevinden waarvan wij in onze Natura2000 gebieden instandhoudingsdoelstellingen hebben?</p>	<p>Overwinterende ganzen worden in de duingebieden niet geteld, maar dat zal om zeer lage aantallen gaan omdat de ganzen dan vooral in en aan de randen van de Deltawateren zitten, waar ze wel jaarlijks worden geteld.</p> <p>Als broedvogel, dus in het zomerhalfjaar komen ze op basis van de laatste monitoringsgegevens met de volgende aantallen in de gebieden voor:</p> <p>Kop van Schouwen (gebaseerd op karteringen SOVON 2020 (terreinen NM en SBB en 2022 overige delen):</p> <ul style="list-style-type: none"> - Brandgans: 35 (geen exoot) - Grauwe gans: 247 (geen exoot) - Grote Canadese gans: 27 (exoot) - Nijlgans: 39 (exoot) - "Soepgans": 18 (exoot) <p>Manteling van Walcheren (gebaseerd op karteringen 2021 (Oranjezon) en terrein SBB 2019 en particulieren 2021):</p> <ul style="list-style-type: none"> - Grauwe gans: 6 (geen exoot)

Vragen Commissie Strategische Opgaven	Antwoorden										
	<ul style="list-style-type: none"> - Grote Canadese gans: 1 (exoot) - Nijlgans: 3 (exoot) 										
<p>4. Kan er een overzicht worden geschetst van de aantallen FTE's die bij de provincie werkzaam zijn voor de onderwerpen natuur en stikstof? Kan er een indicatie worden gegeven over de benodigde extra FTE als alle maatregelen uit deel 3 kunnen worden uitgevoerd?</p>	<p>Momenteel: Totaal opgave stikstof: 11,09FTE Totaal programma landelijk gebied, landbouw en natuur: 43,73 FTE</p> <p>Onderverdeling van programma Landelijk gebied, Landbouw en Natuur:</p> <table border="1" data-bbox="1238 571 2114 719"> <tr> <td>Programma Landelijk gebied, Landbouw en Natuur algemeen</td> <td>3,8 FTE</td> </tr> <tr> <td>Team beleid Natuur en Landelijk Gebied</td> <td>15,99 FTE</td> </tr> <tr> <td>Team Natuurbeheer – herstel – inrichting</td> <td>10,39 FTE</td> </tr> <tr> <td>Team beleven, verbreden en soorten</td> <td>7,75 FTE</td> </tr> <tr> <td>Team Landbouw</td> <td>5,8 FTE</td> </tr> </table> <p>Uit naam van het Ministerie van LNV, is KPMG bezig met een zogenaamd artikel 2 onderzoek. In het kader van de wet financiële verhoudingen. Gevraagd wordt aan provincies, gemeenten en Waterschap, om de extra capaciteit in beeld te brengen die nodig is om het NPLG uit te voeren. Intern zijn wij momenteel bezig met een inventarisatie hiervoor.</p>	Programma Landelijk gebied, Landbouw en Natuur algemeen	3,8 FTE	Team beleid Natuur en Landelijk Gebied	15,99 FTE	Team Natuurbeheer – herstel – inrichting	10,39 FTE	Team beleven, verbreden en soorten	7,75 FTE	Team Landbouw	5,8 FTE
Programma Landelijk gebied, Landbouw en Natuur algemeen	3,8 FTE										
Team beleid Natuur en Landelijk Gebied	15,99 FTE										
Team Natuurbeheer – herstel – inrichting	10,39 FTE										
Team beleven, verbreden en soorten	7,75 FTE										
Team Landbouw	5,8 FTE										
<p>Deel 1</p> <p>5. Blz 24: Er wordt tweemaal over 3,5 FTE gesproken. Begrijp ik het goed dat we sowieso 3,5 FTE nodig hebben voor grondzaken, maar als er een bestuurscommissie nodig is, er nog een keer 3,5 FTE bijkomt? Is het in het verleden vaak voorgekomen dat GS een bestuurscommissie heeft moeten inzetten?</p>	<p>Ja, deze constatering is juist. Indien het instrument wettelijke herverkaveling wordt ingezet is nogmaals 3,5 FTE nodig. Onder de huidige Wet Inrichting landelijk Gebied (WILG) is er geen bestuurscommissie ingezet door GS.</p>										
<p>6. Blz 48: "Om extern salderen in te kunnen zetten wanneer depositie op deze duingebieden veroorzaakt wordt, zal aangetoond moeten worden dat de vrijgekomen stikstofruimte niet nodig is om de instandhoudingsdoelstellingen te behalen." Biedt dit in een straal van 25 kilometer rondom MvW en KvS überhaupt ruimte om nog extern te salderen?</p>	<p>Per project wordt bekeken of extern salderen wel of niet mogelijk is. De instandhoudingsdoelstellingen voor veel van de habitattypes in MvW en KvS worden op dit moment niet gehaald. Een belangrijke reden waarom deze niet gehaald worden is (een te hoge) stikstofdepositie. Wanneer de saldo gevende bron (de bron die gebruikt wordt om extern mee te salderen) ook depositie veroorzaakt op stikstofgevoelige habitattypes waarvan de KDW is overschreden, is het vrijwel onmogelijk om aan te tonen dat de vrijgekomen stikstofruimte niet nodig is om de instandhoudingsdoelstellingen te halen. Het is daarom heel lastig om</p>										

Vragen Commissie Strategische Opgaven	Antwoorden																						
	extern te salderen binnen een straal van 25 km van de twee Natura 2000-gebieden.																						
<p>7. Blz 50, figuur 2: In welke mate kan een verminderd gebruik van dierlijke mest leiden tot een minder grote stikstofdepositie rondom akkers waarop reguliere akkerbouw/tuinbouw plaatsvindt? Ik lees dat nitraat hierdoor een te hoge concentratie heeft, maar is het ook zo dat akkerbouw met het proces van vervluchtiging van NH₃ voor veel stikstofdepositie zorgt? Zo ja: kan daar een percentage op worden geplakt, eventueel een onderverdeling binnen figuur 16 op bladzijde 46?</p>	<p>Verminderd of efficiënter gebruik van dierlijke mest leidt tot een verminderde uitstoot van ammoniak naar de lucht. We zetten in op verandering naar duurzame landbouwsystemen. Door o.a. bodemverbetering, de teelt van stikstofbindende gewassen en voldoende beschikbaarheid van water / vocht vermindert de uitstoot van o.a. stikstof naar het milieu. In onderstaande tabel is de onderverdeling gegeven voor figuur op bladzijde 46:</p> <table border="1" data-bbox="1240 657 1803 1050"> <tbody> <tr> <td>100% = 4.555 ton NH₃ (2020)</td> <td></td> </tr> <tr> <td>Zeeland landbouw EMISSIES</td> <td>%</td> </tr> <tr> <td>landbouwbeweiding</td> <td>0,7</td> </tr> <tr> <td>mestaanwending</td> <td>62,8</td> </tr> <tr> <td>mest be- en verwerking</td> <td>0,2</td> </tr> <tr> <td>mestopslag</td> <td>1,2</td> </tr> <tr> <td>overig</td> <td>15,0</td> </tr> <tr> <td>landbouwstallen overig</td> <td>1,3</td> </tr> <tr> <td>landbouwstallen pluimvee</td> <td>4,5</td> </tr> <tr> <td>landbouwstallen rundvee</td> <td>9,5</td> </tr> <tr> <td>landbouwstallen varkens</td> <td>4,9</td> </tr> </tbody> </table>	100% = 4.555 ton NH ₃ (2020)		Zeeland landbouw EMISSIES	%	landbouwbeweiding	0,7	mestaanwending	62,8	mest be- en verwerking	0,2	mestopslag	1,2	overig	15,0	landbouwstallen overig	1,3	landbouwstallen pluimvee	4,5	landbouwstallen rundvee	9,5	landbouwstallen varkens	4,9
100% = 4.555 ton NH ₃ (2020)																							
Zeeland landbouw EMISSIES	%																						
landbouwbeweiding	0,7																						
mestaanwending	62,8																						
mest be- en verwerking	0,2																						
mestopslag	1,2																						
overig	15,0																						
landbouwstallen overig	1,3																						
landbouwstallen pluimvee	4,5																						
landbouwstallen rundvee	9,5																						
landbouwstallen varkens	4,9																						
<p>8. Bladzijde 58: "Uiteraard zijn er grenzen aan de weerbaarheid en zal verzilting bij sterke zeespiegelstijging meer en meer invloed hebben op binnendijkse gebieden, maar met een aangepast waterbeheer kan de verziltingsdruk in Zeeland, dat met zijn gemiddelde hoogteligging rond NAP beduidend hoger ligt dan veel andere delen van Laag Nederland, significant verminderen." Zijn er ook ideeën besproken over hoe Zeeland hoger kan komen te liggen/de bodemdaling vermindert kan worden?</p>	<p>Zeeland ophogen is geen optie (er is simpelweg geen materiaal voor) en aangezien zeespiegelstijging wel doorgaat, neemt de verziltingsdruk toe. Bodemdaling versterkt die druk, maar is in Zeeland relatief klein. Het praktisch verminderen van de verziltingsdruk in het landelijk gebied zal daardoor bereikt moeten worden door het beperken van de kwel, bijvoorbeeld door de sloten te verondiepen, het waterpeil te verhogen, of door de interactie tussen sloot- en grondwater te beperken.</p>																						
<p>SEEA-bijlage</p>	<p>In Aerius zijn meer sectoren meegenomen in de herkomst buitenland. Zo valt in Aerius ook internationale scheepvaart onder buitenland. De gegevens die gebruikt zijn in de SEEA komen uit het document 'grootschalige concentratie- en depositiekaarten Nederland', dit document komt, net zoals Aerius van het RIVM.</p>																						

Vragen Commissie Strategische Opgaven	Antwoorden
<p>9. Blz 7: in figuur 2 staat dat de stikstofdepositie voor 44 procent herkomst uit het Buitenland heeft. Eerder in het document was dat nog 59 procent, vanwaar het verschil tussen AERIUS en deze berekening?</p>	
<p>Deel 2</p> <p>10. Blz 7: "De beschikbaarheid van grond is een belangrijke randvoorwaarde." Zijn er al provinciale gronden in bezit in een straal van een kilometer rondom de Kop van Schouwen en de Manteling?</p>	<p>Ja. Dit is nog beperkt tot een aantal percelen (19,6ha rondom de Kop van Schouwen en 3ha rondom de Manteling, beide zijn berekend exclusief provinciale wegen). Strategisch proberen we via de grondbank meer eigendom te verwerven rondom deze gebieden.</p>
<p>11. Blz 11: "Daarnaast liggen er koppelkansen voor de resterende opgave GBDA met maatregelen binnen het KRW-programma zoals meer ingerichte natuurlijke oevers die in samenhang met natuurlijk peilverloop de biologische waterkwaliteit, maar ook landnatuur en biodiversiteit zullen bevorderen." Hoe gaat het waterschap hierbij betrokken worden?</p>	<p>Het waterschap is structureel betrokken bij de invulling van het gebiedsprogramma. Daarnaast loopt er regulier ambtelijk en bestuurlijk overleg met het waterschap waar KRW en NPLG (in samenhang) geagendeerd wordt.</p>
<p>Deel 3</p> <p>12. Blz 16: "De stimulering van de afzetmarkt van biologische producten dient hierbij voorop moet staan." Zijn er initiatieven in het gebiedsprogramma om die afzetmarkt te vergroten? Zijn er andere initiatieven vanuit de provincie Zeeland om de afzetmarkt te vergroten?</p>	<p>Zie Projecten (deel 3, blz. 18): Binnen het POP-3 project "Biologische landbouw; waardering en groei" werken we aan de totstandkoming van een stimuleringsplan voor de biologische sector in Zeeland. We onderzoeken daarbij de drempels die omschakeling bemoeilijken en de mogelijkheden om biologische landbouw een stimulans te geven. Het omschakelen naar biologisch brengt diverse vraagstukken met zich mee. Hierbij valt te denken aan financiering van de overbruggingsperiode tussen gangbaar en biologisch, mechanisering, de arbeidsintensiviteit, hoe het juiste afzetkanaal ter bereiken etc. Aan de hand van de uitkomsten van het lopende POP-3 project zal bezien worden op welke manier(en) de afzetmarkt voor biologische producten het beste kan worden bevorderd. Hier is ook op landelijk niveau veel aandacht voor via het Actieplan Biologisch van het Ministerie van LNV. We zetten in op de transitie van 100ha per jaar.</p>
<p>13. Blz 16: "Stimuleren korte ketens in de landbouw, zowel qua afzet als voor mest". Hoe worden die korte ketens rondom afzet gestimuleerd?</p>	<p>Met name in de gebiedsprocessen, dus KvS, MvW en GGS, wordt ingezet op onderzoek en pilots.</p>

Vragen Commissie Strategische Opgaven	Antwoorden
<p>14. Blz 18: "Hiervoor zijn middelen benodigd voor een areaal van 500 ha." Kan worden toegelicht hoe deze middelen/hectares worden ingezet? Wordt dit een vorm van subsidieverlening aan boeren die dit gaan toepassen op de 500 hectare?</p>	<p>De 500ha betreft het vergaren en omzetten / extensiveren van bouwland (A9), met name in de gebiedsprocessen (GGs, MvW, KvS) die beschikbaar kunnen worden gesteld aan agrariërs in de betreffende gebieden (t.b.v. bijvoorbeeld strokenteelt, toepassen kruiden- en bloemrijke stroken etc.).</p>
<p>15. Blz 23: is er nog aanvullend een aanvraag gedaan voor de zoet/zout verdeling van het grondwater in Zeeland? Opvolging van FRESHM in 2014 en 2015? Eerder bleek dat alleen een paar gebieden opvolging zou krijgen vanwege de grote kosten om het opnieuw voor heel Zeeland te doen. Zou dit niet toch uitgevoerd kunnen worden en de rekening naar het rijk kunnen gaan via NPLG gelden?</p>	<p>Ja, het landelijke project FRESHM NL heeft de aanbesteding voor het vliegen gedaan en het meten gaat binnenkort van start. Naar verwachting worden de metingen in 2024-2025 uitgevoerd, de planning moet nog worden bepaald. Het voorstel is nu om twee referentiegebieden te vliegen, een met veel onttrekkingen en een met weinig onttrekkingen. Aan de hand van deze uitkomsten kunnen we kijken wat de veranderingen zijn en vervolg stappen ondernemen.</p>
<p>16. Blz 28: "Uit analyses blijkt dat de procentuele vermindering van de wateremissies voor de meest gangbare gewassen in het klassieke Zeeuwse bouwplan zo'n 20-40% bedraagt, wat neerkomt op enkele tientallen kilo's per hectare." Kan deze zin worden toegelicht? Hoeveel minder stikstof zal er met de uitvoering van dit plan afstromen? Wat doet dit voor het verminderen van de kritische depositiewaarde in stikstofgevoelige natuur?</p>	<p>Door een goede zoetwaterbeschikbaarheid neemt de plant de toegediende nutriënten beter op, met andere woorden er blijven minder nutriënten (waaronder N) in het milieu achter. De precieze besparing aan emissies richting het milieu is afhankelijk van de (fysieke) omstandigheden. Deze emissies zijn emissies naar het water, het zijn dus geen atmosferische emissies.</p>
<p>17. Blz 38: "Naast voordelen worden ook nadelen gezien, waardoor uitrol over geheel Zeeland mogelijk niet haalbaar is". Welke nadelen worden gezien?</p>	<p>Als praktisch nadeel geldt dat de afzonderlijke drains door het werken met een verzameldrain niet (eenvoudig) doorgespoten kunnen worden en niet visueel op hun werking te inspecteren zijn. Verder is er angst voor negatieve effecten op de bodemstructuur als de drain veel onder water zou staan.</p>
<p>18. Blz 56: "Wegens de behoefte aan dierlijke mest in Zeeland wordt in eerste instantie ingestoken op verruiming van het areaal." Waar gaat dat areaal gevonden worden?</p>	<p>Dat is inmiddels een nog grotere uitdaging geworden. Om de maatregel kansrijk te maken was deze in eerste instantie gekoppeld aan financiële afspraken binnen het Landbouwakkoord. Het akkoord is niet tot stand gekomen. Dat beperkt de mogelijkheden om areaal aan te kopen voor de verruiming.</p>
<p>19. Blz 56: "Klimaat: door extensivering kan (bij gelijkblijvend areaal) het aantal koeien afnemen en daarmee de methaanuitstoot." Op dezelfde pagina staat ook dat er gezocht wordt om het areaal te verruimen, dat lijkt een tegenstrijdigheid in keuze. Kan het verband tussen beide zinnen worden toegelicht?</p>	<p>In absolute zin kan de methaanuitstoot alleen verminderen door een vermindering van het totale aantal koeien en niet door verruiming van het areaal. Afhankelijk van de definitieve keuze met betrekking tot extensivering, zie ook hierboven, worden in een volgende versie van het gebiedsprogramma wijzigingen doorgevoerd.</p>

Vragen Commissie Strategische Opgaven	Antwoorden
<p>20. Blz 59: "Verspreid over Zeeland hebben zich nu ruim 30 veehouders gemeld die willen stoppen." Wat gebeurt er met de stikstofrechten? Wordt er ook grond aangekocht? Zo ja, wie beslist over wat er met de gronden gaat gebeuren?</p>	<p>Er wordt gewerkt aan het opstellen van beleidsregels, hoe om te gaan met stikstofrechten, zowel op provinciaal als nationaal niveau.</p> <p>Indien de grond voor de provincie van strategisch belang is, worden gronden aangekocht via de grondbank Zeeland. Na verwerving wordt de grond of direct ingezet voor een doelstelling (op locatie) of ingezet als ruilgrond. Dit hangt dus sterk af van de locatie en op opgave ter plekke. GS is hierin uitvoerend en beslissend.</p>
<p>21. Blz 61: "De eerste stap is om het nadere onderzoek uit te voeren. Afhankelijk van het resultaat zal een afwegingskader opgesteld worden om de prioritering en afweging van uit te voeren projecten vast te stellen" Welke kosten zou zo'n onderzoek met zich meebrengen?</p>	<p>Het onderzoek waar naar verwezen wordt, wordt uitgevoerd binnen een lopend beleidsontwikkelingsproject van waterschap Scheldestromen. Het betreft een bureaustudie die dit jaar afgerond zal zijn. Kosten voor dit onderzoek worden gedragen door het waterschap.</p>
<p>22. Blz 64: "Op basis van verkennende gesprekken met de Zeeuwse industrie wordt de investering geschat op €75.000.000,- - €100.000.000,-." In mei 2021 bij de commissie ruimte is er in het DPZW gesproken over ontzilting. In een grove berekening is toen gesteld dat er bij een initiële investering van 200.000 euro, er voor €1,50 per kuub water ontzilt kon worden. Is de verziltings optie ook vergeleken met het "Opwaarderen suboptimale zoetwaterstromen in de Zeeuwse industrie"? Zo ja, hoe kwam dat uit met kosten en duurzame doelstelling?</p>	<p>Deze vergelijking is niet gemaakt. Het onderzoek in het kader van het ZDZW had met name te maken met de (economische) haalbaarheid van ontzilting voor landbouwtoepassingen. Er is een aanzienlijk verschil tussen de businesscase voor de landbouw (seizoen vraag) en de businesscase voor de industrie (jaarrond vraag).</p>
<p>23. Blz 70: "Voor het beheer van deze gronden is € 500 per ha benodigd. Uitgaande van de looptijd t/m 2030 (7 jaar) betreft dit een bedrag van jaarlijks € 102.500 en totaal € 717.500." Waarom is hier gekozen voor een looptijd tot 2030? Wie gaat de kosten na 2030 dragen? In januari 2021 is de bosvisie besproken waarin duidelijk werd dat er 421 hectare bos bij zou komen in Zeeland. We lezen hier nu dat er 410 hectare bos gerealiseerd gaat worden. Welke relatie ligt er tussen deze twee getallen?</p>	<p>Zie pg. 7 van de Zeeuwse Bosvisie (2020) <i>"De ambitie is om voor 2030 het bosareaal met 10% uit te breiden, hetgeen voor Nederland als geheel de aanleg van 37.000 ha nieuw bos impliceert. Zeeland kent ongeveer 4.100 ha bos. Een evenredige verdeling zou voor Zeeland de aanleg van 410 ha bos betekenen."</i></p> <p>De kosten na 2030 is een verder uit te werken punt in de volgende versie van het maatregelenpakket.</p> <p>In een later stadium is 421ha ter sprake geweest, maar weer gecorrigeerd naar de oorspronkelijke 410ha.</p>

Vragen Commissie Strategische Opgaven	Antwoorden
<p>24. Blz 75: "Voor deze maatregel bestaat een groot draagvlak in Zeeland. Het risico zit in het op tijd beschikbaar krijgen van capaciteit bij de deelnemers. Het gaat om een forse uitbreiding t.o.v. de huidige capaciteit." Wordt er ook nagedacht over de locatie van extra agrarisch natuurbeheer? Bijvoorbeeld rondom het Veerse Meer, Kop van Schouwen en de Manteling? Welke link is er met de plannen rondom groenblauwe dooradering?</p>	<p>Het gaat om een uitbreiding ten opzichte van de huidige regeling. Dat kan ook op andere locaties. De koppeling met groenblauwe dooradering lijkt voor de hand te liggen, maar moet nog verder worden onderzocht.</p>
<p>25. Blz 88: Bij de kosten voor de veldcoördinatoren staat 3,5 miljoen aan gevraagde financiering. Dat is 700.000 euro per fte. Waarom wordt daar zoveel geld voor gevraagd?</p>	<p>Om de ambitie 10% Groenblauwe dooradering van het landelijk gebied te realiseren zijn er adviserende en/of praktijkgerichte veldcoördinatoren nodig tot in 2030. Voor de komende 7 jaar is uitgegaan van ongeveer 1 ft per gebied per jaar. In totaal 5 gebieden (1.Walcheren, 2.Schouwen Duiveland, 3.Tholen en Reimerswaal, 4.de Bevelanden, 5. Zeeuws Vlaanderen). De 3,5 miljoen is voor 5 fte over 7 jaar. Dat is dus 100.000 per jaar voor 1 fte. Dat is een reëel bedrag, zeker als daar ook nog scholing- en reiskosten nog bij komen.</p>
<p>26. Blz 92: Wat is de zogeheten "WESP-techniek"? Is dit een kostenefficiënte maatregel?</p>	<p>WESP staat voor 'Wet Electrostatic Precipitator. Het betreft een nabehandeling van twee installaties die (kunstmest) granulaat maken. De technologie is niet nieuw, wel de toepassing hier. Het betreft scheiding van deeltjes in een gasstroom middels een spanning die wordt gegenereerd (en daarmee elektrische ontlading van deeltjes die vervolgens afgescheiden worden). De afvalstroom zonder deze nabehandeling met WESP stoot nitraatstof en ammoniak uit. Met deze technologie wordt de uitstoot naar lucht (en milieu in algemeen) fors gereduceerd. De WESP technologie is een BBT+ maatregel. De maatregel is niet per definitie kosten efficiënt. Het is een maatregel die noodzakelijk is om uitstoot van ammoniak en nitraat stof (NO_x) te beperken.</p>
<p>27. Blz 93: "Bedrijven geven aan dat de maatregelen die worden genomen niet kostenefficiënt zijn." Waarom zouden bedrijven maatregelen doorvoeren als er in 2030 gestopt wordt met financiering? Hoe kan continuering na 2030 geborgd worden?</p>	<p>Bedrijven voeren niet alleen kosten efficiënte maatregelen uit, maar ook maatregelen die nodig zijn voor hun zogenaamde LTO (Licence to Operate). Dat kunnen investeringen zijn in bijvoorbeeld veiligheid (veilige technieken) maar ook zeker investeringen om de footprint naar het milieu te verkleinen. Dit kan een vereiste zijn vanuit het schone lucht akkoord of de kaderrichtlijn water (en voor veiligheid de ARBO wet). Continuering kan vanuit de overheid niet geborgd worden, bedrijven worden verwacht zich te conformeren aan wetgeving (nu en in de toekomst na 2030).</p>

Vragen Commissie Strategische Opgaven	Antwoorden
<p>Aanvraag programma natuur</p> <p>28. Blz 11: "Indien de adviezen van de ecologische autoriteit hiertoe aanleiding geven zullen de maatregelen hierop, indien gewenst, worden aangepast." Is de concept aanvraag natuur ook voorgelegd aan de Ecologische Autoriteit? Of gaat het om adviezen n.a.v. de NDA's die door de EA zijn bekeken?</p>	<p>De concept aanvraag voor het Programma natuur is niet voorgelegd aan de ecologische autoriteit. Wat hier bedoeld wordt zijn de adviezen die de ecologische autoriteit gaat geven over de ingediende NDA's. Mochten de adviezen daar aanleiding toe geven kunnen we indien gewenst het Programma natuur daar op aanpassen.</p>
<p>29. Blz 20: Er worden een aantal maatregelen genoemd, over het tegengaan van overbegrazing een paar vragen: Er wordt gesteld dat er niet minder Schotse Hooglanders, pony's worden losgelaten in het gebied, maar meer afschot damherten. Vanwaar deze keuze en niet het verminderen van andere grote grazers in het gebied?</p>	<p>Over Schotse hooglanders en pony's vinden wij niks terug in de tekst van programma natuur en over damherten staat in relatie tot overbegrazing dat we "mede naar damherten kijken om overbegrazing aan te pakken".</p>
<p>30. Blz 20: Er worden een aantal maatregelen genoemd, over het vergroten van de dynamiek een vraag: Hoe gaat dit gerealiseerd worden en waar gaat het kalkrijke zand vandaan komen? Woensdag 7 juni is er door minister Harbers in de commissie Water van de Tweede Kamer gesteld dat we zuinig om moeten gaan met het beschikbare zand en dat er momenteel onderzoeken lopen voor suppleties langs de hele Nederlandse kust. Is het suppleren van zand voor de Zeeuwse kust ook onderdeel van deze onderzoeken?</p>	<p>Project Zandbrommer is gericht op verstuuving van kalkrijk zand ten behoeve van het tegengaan van verzuring in N2000 gebied Oranjezon/Manteling van Walcheren. Om meer duindynamiek te realiseren, gebruikmakend van natuurlijke processen, wordt momenteel onderzocht welke maatregelen genomen kunnen worden. Gedacht kan worden aan stuifkuilen en doorstuifzones in de zeereep. Kalkrijk zand kan door dit soort ingrepen vanaf het strand en vanuit de zeereep het achterliggend gebied bereiken en overstuiven. Onderzoek naar voldoende beschikbaarheid van kalkrijk zand is onderdeel van dit project. Rijkswaterstaat, verantwoordelijk voor de basiskustlijn zorg, is gevraagd als projectpartner de ontwikkeling en het voorkomen van "zandgolven", die in afwisseling van de jaren zorgen voor aangroei en vermindering van de kustlijn (mede in relatie tot zandsuppleties) te onderzoeken, te onderbouwen en inzichtelijk te maken".</p>
<p>31. Blz 31: "Onderzoek gericht op de mogelijkheden om de begrazingsdruk te verlagen. Hierbij ligt de focus mede op de damhertenpopulatie." Waarom deze focus op damhertenpopulatie? Wordt het beperken van de andere grote grazers ook meegenomen?</p>	<p>Over damherten staat in relatie tot overbegrazing dat we "mede naar damherten kijken om overbegrazing aan te pakken".</p>
<p>32. Blz 36: Waarom lezen we zo weinig over samenwerking met onze zuidelijke burens in Vlaanderen?</p>	<p>Indien van toepassing wordt zeker contact gezocht met Vlaanderen/België, dat gaat via de bestaande contacten die we in het grenspark Groot Saeftinghe hebben. De maatregelen die zijn opgenomen</p>

Vragen Commissie Strategische Opgaven	Antwoorden
	zijn voornamelijk lokaal van aard en gelegen in de directe nabijheid van de Westerschelde. De impact daarvan rijkt meestal niet tot in België.
33. Blz 44: "Betere spreiding recreatie en nemen aanvullende maatregelen om recreatie uit de TBB gebieden te weren." In de nadere toelichting worden een aantal gebieden genoemd waar meer recreatie gewerd moet worden. Wie is bevoegd gezag om een gebied tot TBB te verklaren/de periode waarin een gebied in toegang wordt beperkt?	TBB (Toegangsbeperkingsgebieden)gebieden zijn gebieden waar vanwege de kwetsbaarheid de toegang beperkt is. Dit is vastgelegd in of een besluit van de minister (Deltawateren) of een besluit van de provincie (overige N2000-gebieden). In principe is de betreding van deze gebieden verboden, recreatie is in deze gebieden niet mogelijk.
34. Blz 55: "Onderzoek / Monitoring recreatief gebruik" met welke vraagstelling wordt er een onderzoek opgestart?	De vraagstelling moet nog worden bepaald. Dit zal gebeuren samen met de omgeving.
35. Blz 55: Er wordt regelmatig 'gebiedspartij' opgeschreven. Wie of wat is dat? Als dat niet om onze Vlaamse burens gaat: waarom lezen we zo weinig over grensoverschrijdende samenwerking?	Met gebiedspartij worden alle partijen bedoeld die belang hebben bij het natuurgebied en de directe omgeving daarvan. Dat kunnen bijvoorbeeld nabij gelegen recreatieondernemers zijn, agrariërs of terreinbeherende organisaties, maar ook de Vlaamse burens.
<p>36. Blz 72: Paar vragen over de bedragen:</p> <p>a. de € 22.898.392 euro uit de overprogrammering: hebben we dat geld al ontvangen van het rijk? Bestaat er een risico dat wij dat moeten teruggeven als (nog) niet alles is uitgevoerd?</p> <p>b. Bij de totale begroting van 2024 - 2030 vragen wij 88.168.392 euro, is dit een eenmalig bedrag dat wij vragen of is dit een jaarlijkse bijdrage? Ik ga ervan uit dat het een eenmalig bedrag is: is er rekening gehouden met een toename van kosten bij maatregelen die pas richting 2030 uitgevoerd kunnen worden? Inflatie of verminderde uitvoeringscapaciteit/minder arbeidskrachten.</p>	<p>a. Overprogrammering is gedaan, omdat uit eerdere ervaringen is gebleken dat het niet lukt om alle maatregelen ook daadwerkelijk uit te voeren. Door meer te programmeren kan, op het moment dat het uitvoeren van een project niet lukt, gestart worden met een ander project. Op die manier wordt het risico verkleind op het terugbetalen van een deel van de beschikbaar gestelde middelen.</p> <p>b. De Spuk wordt t.z.t. in 1 keer beschikt maar per jaar uitbetaald. Er is een vaste opslag voor de kosten van begeleiding. Maatregelen kunnen getroffen worden totdat het budget uitgeput is. Als maatregelen duurder blijken te zijn kan niet alles worden uitgevoerd.</p>